

STUDIA WILANOWSKIE

XXV

WARSZAWA 2018

MUZEUM PAŁACU
Króla Jana III
W WILANOWIE

W 1683 roku król Jan III był u szczytu sławy, gdy wjeżdżał do Wiednia witany jako wybawiciel miasta od tureckiego oblężenia. Jego imię, a z nim i Rzeczpospolita, lśniły blaskiem na arenie europejskiej, i wielu wydawało się zapewne, że zwiastuje to lepsze lata, a może i powrót dawnej potęgi kraju.

Było to złudne wyobrazenie. Rzeczpospolita chwiała się w posadach, a i Jan III miał wkrótce doznać licznych rozczarowań. Dla księcia Eugeniusza Sabaudzkiego rok 1683 był zaś początkiem wspaniałej kariery. Jako dwudziestoletni żołnierz stawał pod Wiedniem pierwsze kroki w europejskim teatrze wojen. Krótco potem, gdy Rzeczpospolita podpisywała niekorzystną umowę z Rosją, zwaną trakta-tem Grzymułtowskiego (1686), ksiączę Eugeniusz wyzwał Budę, a w następnych latach dowodził ofensywą wojsk cesarskich. Gdy w 1696 roku w Wilanowie umierał triumfator spod Wiednia, król Jan III, Eugeniusz Sabaudzki zaczął wznosić dla siebie rezydencję w stolicy cesarskiej – Pałac Zimowy.

Obaj bohaterowie prawdopodobnie się nie spotkali, nie mamy na to żadnych dowodów. W kolejnych stuleciach jednak pamięć o nich często się splatała, najczęściej wynosząc na piedestał jednego kosztem drugiego lub kosztem innych zasłużonych przy obronie i wyzwoleniu miasta. W 2017 roku rezydencja księcia Eugeniusza „gościła”

WYSTAWA „JAN III SOBIESKI. POLSKI KRÓL W WIEDNIU” (PAŁAC ZIMOWY KSIĘCIA EUGENIUSZA SABAUDZKIEGO W WIEDNIU, 7 LIPCA – 1 LISTOPADA 2017 ROKU)

Konrad Pyzel

il. 57

Otwarcie wystawy
„Jan III Sobieski.
Polski król w Wiedniu”

WYSTAWA „JAN III SOBIESKI. POLSKI KRÓL W WIEDNIU”
(PAŁAC ZIMOWY KSIĘCIA EUGENIUSZA SABAUDZKIEGO W WIEDNIU,
7 LIPCA – 1 LISTOPADA 2017 ROKU.)

polskiego monarchę, co dało wystawie już na wstępie zupełnie inną perspektywę. Polskiego bohatera potraktowaliśmy bowiem jak wielkie postaci europejskiego baroku – wybitnych dowódców, ale również ludzi czytanych, ceniących wiedzę, mecenasów sztuki. W tym kontekście cieszą opinie z niemieckiej prasy: „Mit einer feinen Schau würdigt das Belvedere den Befreier von Wien. Die Ausstellung *Jan III. Sobieski – Ein polnischer König in Wien* zeichnet mit wenigen, kräftigen Strichen das Porträt eines Barockherrschers (1629–1696), der viele Gaben auf sich vereinigte”¹.

Jan III odwiedził więc Wiedeń ponownie, tym razem na blisko cztery miesiące w szczycie sezonu turystycznego. Po raz pierwszy w historii polski monarcha został bohaterem dużej, prestiżowej wystawy za granicą. Zobaczyło ją ponad 35 tysięcy osób, a reklamy można było spotkać w wielu miejscach Wiednia. Bez wątplenia była to wspaniała okazja do promocji polskiej historii i kultury, dlatego ekspozycja opowiadała nie tylko o życiu i osiągnięciach Jana III, ale także o kulturze i sztuce baroku w dawnej Rzeczypospolitej, o polityce i zmaganiach wojennych. Chcieliśmy zaprezentować wielką postać, ale i niezwykle, trochę niepodobny do innych kraj położony w sercu Europy.

Na wystawie pokazaliśmy blisko sto starannie wybranych dzieł z kolekcji polskich, austriackich, niemieckich, francuskich, węgierskich i ukraińskich, wypożyczonych ze zbiorów publicznych i prywatnych, z muzeów, archiwów, bibliotek, kościołów i klasztorów. Słowa „wystawa o Janie III Sobieskim w Wiedniu” otwierały wiele drzwi, dotychczas zamkniętych, i przekonywały właścicieli obiektów do wzięcia udziału w tym projekcie. Chcieliśmy bowiem pokazać również dzieła, które były dotychczas niedostępne dla publiczności, przechowywane najczęściej w zbiorach kościelnych i klasztornych. Z dużą satysfakcją mogę też napisać, że z wielkich polskich kolekcji udało się wypożyczyć zabytki najważniejsze, często pochodzące ze stałej ekspozycji i zdobiące historyczne wnętrza (na przykład z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Zamku na Wawelu czy Zamku Królewskiego w Warszawie), czy szczególnie cenne dla polskiej historii dokumenty archiwalne ze zbioru Archiwum Głównego Akt Dawnych.

Prestiż całego przedsięwzięcia podnosił fakt, że wystawa została zorganizowana we współpracy między austriackim muzeum Belvedere i czterema polskimi rezydencjami królewskimi: Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Muzeum Łazienkami Królewskimi, Zamkiem Królewskim na Wawelu i Zamkiem Królewskim w Warszawie. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie koordynowało projekt ze strony polskiej i za zgodą pozostałych rezydencji królewskich było głównym partnerem w ustaleniach merytorycznych i logi-

1 „Doskonałą wystawą Belvedere czci wybawcę Wiednia. Wystawa *Jan III Sobieski. Polski król w Wiedniu* rysuje kilkoma mocnymi kreskami portret władcy epoki baroku, który łączył w sobie wiele talentów”; „Der Standard”, 5–6 VIII 2017.

stycznych dla Belvedere. Dzięki dobrej współpracy idea zaprezentowania w Wiedniu wystawy o jego obrońcy, polskim królu Janie III, sformułowana ponad trzydzieści lat temu, stała się faktem.

Reprezentacyjne wnętrza Pałacu Zimowego księcia Eugeniusza Sabaudzkiego stanowiły wspaniałą przestrzeń do prezentacji sztuki barokowej. Półtora roku mojej współpracy z Maike Hohn, kuratorem wystawy ze strony Belvedere, przy wsparciu przedstawicieli pozostałych polskich rezydencji królewskich i wielu naukowców, którzy służyli nam swoją wiedzą i opinią, zaowocowało – jestem o tym prze-

konany – ekspozycją przemyślaną, ale i piękną, w której dzieła sztuki tworzyły narrację o postaci króla Jana III i prezentowały splendor kultury baroku w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i w Europie.

Nie mieliśmy wątpliwości, że znaczną część ekspozycji poświęcimy tematowi mecenatu Jana Sobieskiego, którego owoce są wciąż mało znane szerokiej publiczności. Relacja króla, niemal przyjacielska, z wybitnym astronomem Janem Heweliuszem czy fakt sfinansowania edukacji w Rzymie dwóch młodych artystów – Jerzego Eleutera Szymonowicza-Siemiginowskiego i Jana Reisnera – którzy potem nie tylko dekorowali rezydencję wilanowską, ale i w znacznej mierze stanowili o obliczu sztuki dojrzałego baroku w Rzeczypospolitej, są zawsze warte przypomnienia.

Istotne dla nas były również korzenie Jana III – jego rodzina i związane z nią tradycje, ale także kontekst polityczny i kulturowy działania naszego bohatera. Tutaj selekcja obiektów była bodaj najtrudniejsza –

il. 58 s. 293

Sala poświęcona mecenatowi Jana III, w której znalazł się m.in. *Portret Marii Kazimiery z dziećmi* ze zbiorów Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

jak bowiem na kilku przykładach pokazać, czym była Rzeczpospolita połowy XVII wieku? *Pars pro toto* wybraliśmy więc wspaniałe portrety trumienne i konterfekty osób, które odegrały kluczową rolę na scenie dziejów, były ważne dla Sobieskiego (Jan Kazimierz, Ludwika Maria, Jerzy Sebastian Lubomirski) lub ich życiorys stanowił znakomity przykład złożonych losów owej epoki (Wincenty Gosiewski). Na tym tle formowała się osobowość przyszłego króla – hartowana w walkach na polach bitew i w starciach politycznych. Tę część ekspozycji zamknęła elekcja i koronacja Jana III.

Na wystawie nie mogło zabraknąć tematu bitwy pod Wiedniem, nie chcieliśmy jednak, by narracja o tym wydarzeniu przesłoniła inne wątki, choć zdawaliśmy sobie sprawę, że stanowi ono najoczywistsze uzasadnienie ponownej obecności polskiego króla w stolicy Austrii. Uznaliśmy, że najlepiej będzie pokazać bohaterów tego starcia po stronie polskiej i austriackiej, a także położyć nacisk na przymierze między oboma państwami. Szczególne miejsce zajął dokument traktatu karłowickiego, który zakończył – przynajmniej z perspektywy Rzeczypospolitej – wieloletnie zmagania z Imperium Osmańskim. Tekst traktatu został przetłumaczony na języki niemiecki oraz polski i opublikowany w obu wersjach językowych katalogu. To bowiem ważny, ale i zaskakujący dokument, w którym wiele miejsca poświęcono organizacji życia społecznego, handlowego, gospodarczego po obu stronach granicy.

Udało nam się również pokazać wspaniałe trofea wyprawy wiedeńskiej, których liczne przykłady do dziś zachowały się w kolekcjach muzealnych i kościelnych Polski. Wybraliśmy obiekty mniej znane lub takie, które zaśniły nowym blaskiem po przeprowadzonych pracach konserwatorskich. Ostatnia część wystawy, trzy wspaniałe rzeźby stanowiące elementy ogromnego pomnika ku czci króla

s. 293 il. 59

Sala poświęcona
bohaterom bitwy
pod Wiedniem

Jana III wystawionego w katedrze w Le Puy, stanowiła interesujące, nieco zaskakujące zamknięcie ekspozycji. Chcieliśmy w ten sposób, nieco dyskretnie i aluzyjnie, pozostawić zwiedzających z refleksją na temat wizerunku Jana III, jaki wykreowały kolejne stulecia – i jaki znamy dziś. Z rozmysłem nie podjęliśmy wątku wykorzystywania tej postaci w sporach politycznych i politykach historycznych – czego liczne przykłady znajdujemy w każdym czasie, także we współczesności – uznając, że wymowne jest pozostawienie tej kwestii otwartej. Została ona wszak podjęta podczas międzynarodowej konferencji naukowej we wrześniu 2017 roku (o której za chwilę). Temperatura dyskusji szacownego grona naukowców i badaczy niekiedy niewiele ustępowała temperaturze sporów politycznych – choć nie muszę dodawać, że przebiegała ona w daleko bardziej kulturalnej i uprzejmej formie.

Wystawie towarzyszyły liczne projekty popularyzacji polskiej kultury z kręgu dworu Sobieskich. Dzięki dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w latach 2015–2017 udało się m.in. wydać siedem książek poświęconych królowi Janowi III i jego epoce, pozyskać ponad trzysta artykułów naukowych i popularnonaukowych do publikacji w ogólnodostępnym, trójjęzycznym (polski, angielski, niemiecki) kompendium wiedzy Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie (www.wilanow-palac.pl/pasaz), a także zorganizować w Wiedniu międzynarodową dwudniową konferencję naukową poświęconą Janowi III (materiały będą opublikowane przez muzeum wilanowskie). Wszystkie te inicjatywy zasługują na wielkie uznanie jako podsumowanie stanu badań i wytyczenie kolejnych kierunków badawczych i perspektyw. Dopowiadały one, interpretowały i reinterpretowały wątki obecne, choć niekiedy tylko w zarysie, na samej wystawie.

Na szczególną uwagę zasługują efekty prac konserwatorskich podjętych przed wystawą. Udało się zabezpieczyć – a często wręcz ocalić – bezcenne dzieła sztuki z wielu kościołów i klasztorów. Wśród nich znalazły się: kabinet подарowany królowi Janowi III przez papieża Innocentego XI (z kościoła kapucynów w Krakowie), zdobyte w bitwie pod Wiedniem 1683 roku tkaniny tureckie, przechowywane w klasztorze benedyktynek w Krzeszowie, bezcenna kapa liturgiczna uszyta z orientalnej tkaniny (z kościoła w Kętach), znak hetmański króla ze zbiorów klasztoru paulinów na Jasnej Górze, a także wspinały obraz *Kazanie Jana Chrzciciela*, dzieło Jana Reisnera, nadwornego malarza Jana III, z kościoła wizytek w Krakowie. Fenomenalne efekty przyniosła konserwacja *Portretu Jana III* ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie (nr inw. MP 4377), przypisywanego niegdyś Danielowi Schultzowi. Dzieło, dzięki ogromnej i starannej pracy konserwatorów z Muzeum Narodowego, ujawniło wartości artystyczne i z całą pewnością próby atrybucji tego obrazu będą jednym z najciekawszych wyzwania bliskiej przyszłości.

Wystawa „Jan III Sobieski. Polski król w Wiedniu” otworzyła również pole do dalszych badań. Prócz wspomnianego portretu króla Jana III, niezwykle interesujące efekty dały badania obrazu *Kazanie Jana Chrzciciela* Jana Reisnera (o czym można przeczytać w tym numerze „Studiów Wilanowskich”), a wieloletni projekt konserwacji kabinetu z kościoła kapucynów w Krakowie przyniósł znaczną liczbę cennych odkryć i ustaleń. Mam nadzieję, że wiedeńska wystawa będzie jeszcze *spiritus movens* niejednego projektu naukowego, a ustalenia opublikowane w katalogu, materiałach konferencji czy innych wydawnictwach sprowokują badaczy do pojęcia kolejnych wyzwań związanych z rodem Sobieskich.

Nie mniej ważny od tych wymiernych efektów przygotowań i realizacji wystawy jest jeszcze jeden ich skutek – odnoszący się do rozwoju zawodowego i osobistego wszystkich, którzy brali udział w przygotowaniach tak dużego i złożonego przedsięwzięcia. Pozwolę sobie więc na koniec na nieco bardziej osobistą refleksję. Z mojej perspektywy był to najważniejszy – obok wystawy „Primus inter pares” z 2013 roku – projekt, w którym mogłem tak intensywnie uczestniczyć w toku pracy w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Jego powodzenie, zależne od wielu rozmaitych czynników, nie byłoby możliwe bez znakomitej współpracy i zaangażowania wielu osób z wielu instytucji. Jeśli dla którejkolwiek z tych osób wiedeńska wystawa o królu Janie III była choć w niewielkiej części tak ważna, jak dla mnie – to jest to moim zdaniem nie mniejszy sukces niż ten zawarty w naukowym, frekwencyjnym czy promocyjnym wymiarze przedsięwzięcia.

SUMMARY

Exhibition „Jan III Sobieski. A Polish King in Vienna” (the Winter Palace of Prince Eugene of Savoy, Vienna, 7 July – 1 November 2017)

“*Jan III Sobieski. A Polish King in Vienna*“, on display in the Winter Palace of Prince Eugene of Savoy in Vienna from 7 July until 1 November 2017, was an exhibition organised in cooperation between the Austrian Belvedere museum and four Polish royal residences, namely Museum of King Jan III’s Palace at Wilanów, Royal Łazienki Museum, Wawel Royal Castle, and Royal Castle in Warsaw. Museum of King Jan III’s Palace at Wilanów coordinated the project on behalf of Polish institutions and, with the consent of the other royal residences, remained the key partner in content- and logistics-related arrangements made with the Belvedere.

The exhibition itself focused on Jan III’s life and achievements, Baroque culture and art in the former Commonwealth as well as politics and war strife. Displayed were nearly hundred works of art, carefully selected from Polish, Austrian, German, French, Hungarian and Ukrainian collections, both public and private, including museums, archives, libraries, churches and monasteries.

Published exhibition catalogue, comprising articles written by nearly forty scholars, assumed an elegant layout and had two language versions, Polish and German.

The exhibition was accompanied by numerous projects, not only scientific, but also publishing-, restoration- and dissemination-oriented, all financed by a restricted grant allocated by the Polish Ministry of Culture and National Heritage in 2015–2017.

Keywords: Jan III Sobieski, Vienna, exhibition, Winter Palace of Prince Eugene of Savoy, Museum of King Jan III's Palace at Wilanów, Belvedere, royal residences

- fragment obrazu w podczerwieni; zauważalne pociągnięcia pędzla w malarskim opracowaniu ciemnych partii i wyraźne podkreślenia form konturem, © Wojciech Holnicki, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
- s. 189 (il. 52 i 53) Jan Reisner, *Kazanie Jana Chrzciciela*, wł. kościół wizytek w Krakowie; fragmenty obrazu w trakcie usuwania pociemniałego werniksu i przemalowań; na zdjęciu w świetle widzialnym (8) i w ultrafiolecie (9) pozostawiony świadek nieoczyszczonego malowidła; w obszarze czerwieni w ultrafiolecie zaznaczają się ciemniejsze plamy dawnej rekonstrukcji tkaniny, © Wojciech Holnicki, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
- s. 194 (il. 54) Jan Reisner, *Kazanie Jana Chrzciciela*, wł. kościół wizytek w Krakowie; szlify stratygraficzne próbek z obrazu; © Sylwia Svorová-Pawelkiewicz:
- A przekrój poprzeczny próbki z błękitnej szaty starszego mężczyzny; na dole pojedyncze ziarna błękitu (smalty) zatopione w szarej masie płynnie przechodzącej w warstwę z białych i bezbarwnych ostrokrawędzistych ziaren z brązowymi skupiskami (degradacja smalty);
- B przekrój poprzeczny próbki z górnej partii nieba; na spodzie ostrokrawędziste ziarna smalty, a ponad nimi jaśniejsze, z szarogrowymi przebarwieniami; powyżej przemalowanie;
- C przekrój poprzeczny z karnacji; zaprawa kredowa zabarwiona pigmentem żelazowym; dwie warstwy z białą ołowiową, żółcienią i czerwienią żelazową, ziemią zieloną, cynobrem oraz dodatkiem błękitu;
- d) przekrój poprzeczny próbki z czerwonej szaty św. Jana Chrzciciela; zbita, drobnoziarnista warstwa z czerwonych, pomarańczowych i białych ziaren (vermilion, biel ołowiowa, ew. dodatek minii)
- s. 196 (il. 55) Jan Reisner, *Kazanie Jana Chrzciciela*, wł. kościół wizytek w Krakowie; fragment górnej partii obrazu; liście i gałęzie drzewa obwiedzione błękitną farbą ze smaltą, korygującą ich kształty, © Wojciech Holnicki, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
- s. 197 (il. 56) Jan Reisner, *Kazanie Jana Chrzciciela*, wł. kościół wizytek w Krakowie;

fragment płaszcza okrywającego starszego mężczyznę; farba ze smaltą ze spoiwem olejno-żywicznym uległa widocznym zmianom – stała się bardziej transparentna i spękała w nietypowy sposób, © Wojciech Holnicki, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

Wystawa „Jan III Sobieski. Polski król w Wiedniu” (Pałac Zimowy księcia Eugeniusza Sabaudzkiego w Wiedniu, 7 lipca – 1 listopada 2017 roku)
Konrad Pyzel

- s. 203 (il. 57) Otwarcie wystawy „Jan III Sobieski. Polski król w Wiedniu”, foto: Johannes Stoll © Belvedere, Vienna
- s. 205 (il. 58) Sala poświęcona mecenasowi Jana III, w której znalazł się m.in. *Portret Marii Kazimiery z dziećmi* ze zbiorów Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, foto: Johannes Stoll © Belvedere, Vienna
- s. x (il. 59) Sala poświęcona bohaterom bitwy pod Wiedniem, foto: Johannes Stoll © Belvedere, Vienna

Przywracanie do życia minionego świata: Stefan Batory i Jan III Sobieski na Węgrzech w okresie międzywojennym w pamięci kulturowej i historiografii

Tibor Gerencsér

- s. 212 (il. 60) Wizyta prymasa Węgier Jusztiniána Serédiego w Polsce: jedna z sal wystawy pamiątek po królu Janie III na Zamku Królewskim na Wawelu, fotografia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego
- s. 213 (il. 61) Uroczystość ku czci Stefana Batorego w Krakowie: widok ogólny łóż podczas akademii w teatrze im. Juliusza Słowackiego, fotografia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego
- s. 214 (il. 62) Wycieczka węgierska na czele z prymasem Węgier Jusztiniánem Serédim u marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, fotografia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego
- s. 220 (il. 63) Pomnik Sobieskiego w Ostrzyhomiu podczas uroczystości rocznicowych w 2016 r., fot. Anna Ziemlewska
- s. 225 (il. 64) Tablica pamiątkowa ku czci Stefana Batorego w Nyírbátor, fot. Tibor Gerencsér

Elżbieta Modzelewska, konserwator dzieł sztuki, absolwentka Akademii Sztuk Pięknych i podyplomowych studiów menadżerskich Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego; kieruje pracami Działu Prewencji i Konserwacji w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Od 2004 r. kuratorka projektów konserwatorskich i badawczych realizowanych w zespole historycznym rezydencji królewskiej w ramach programów Unii Europejskiej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przedmiotem jej badań są dzieła malarstwa sztalugowego i ściennego, w ostatnich latach koncentruje swoje prace na warsztacie artystycznym Michelangelo Palloniego. Autorka artykułów naukowych i popularnonaukowych, redaktorka naukowa oraz autorka artykułów, m.in. w publikacji *Michelangelo Palloni malarz fresków* (2017). (emodzelewska@muzeum-wilanow.pl)

Paweł Migasiewicz, dr, adiunkt w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk, wykładowca w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego i post-doktorant w École Pratique des Hautes Études w Paryżu; badacz rzeźby i architektury XVII i XVIII w. w Polsce i na Śląsku, ze szczególnym uwzględnieniem relacji artystycznych między Francją a Europą Środkową; autor licznych opracowań z tych dziedzin. (pawel.migasiewicz@ispan.pl)

Konrad Niemira, historyk sztuki, doktorant w Institut d'histoire moderne et contemporaine na École Normale Supérieure w Paryżu oraz w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, stypendysta Burlington Magazine. Obecnie realizuje projekt NCN dotyczący polsko-francuskich transferów artystycznych w XVIII w. Publikował m.in. w „Biuletynie Historii Sztuki”, „Ikonothece” i „Kwartalniku Filmowym”. (koniemira@gmail.com)

Joanna Paprocka-Gajek, absolwentka Historii Sztuki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; autorka rozprawy doktorskiej poświęconej historii warszawskiego platernictwa w latach 1822–1914. Zainteresowania badawcze koncentruje na historii zastawy stołowej, obyczajowości oraz działalności kolekcjonerskiej St.K. Potockiego i jego następców. Pracownik Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Nagrodzona w konkursach: im. Prof. ks. Szczęsnego Dettlofa oraz im. Hanny Szwankowskiej Varsaviana 2013–2014. Autorka publikacji popularyzujących dzieła kolekcji wilanowskiej. (jpaprocka@muzeum-wilanow.pl)

Łukasz Przybylak, mgr inż. architekt krajobrazu, Kierownik Działu Ogrodowego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, rzecznik Europejskiej Sieci Ogrodów Historycznych; specjalista w zakresie konserwacji i rewaloryzacji ogrodów historycznych, autor publikacji oraz licznych opracowań inwentaryzacyjnych, studialnych i projektowych zabytkowych założeń ogrodowych; koordynator merytoryczny międzynarodowych seminariów parkowych; jego praca magisterska pt. *Specyfika kształtowania XIX-wiecznych założeń rezydencjonalnych na Śląsku została wyróżniona nagrodą w Międzynarodowym Konkursie Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS*. (lprzybylak@muzeum-wilanow.pl)

Konrad Pyzel, historyk sztuki i socjolog. Kurator bądź współkurator wielu wystaw, przede wszystkim poświęconych postaci Jana III Sobieskiego: *Primus inter pares* (wystawa w pałacu wilanowskim, 2013) i *Jan III Sobieski. Polski król w Wiedniu* (wystawa w Pałacu Zimowym księcia Eugeniusza Sabaudzkiego w Wiedniu, 2017). Autor artykułów naukowych i popularnonaukowych, poświęconych głównie zagadnieniom związanym z mecenatem Jana III i pamięcią o królu w XVIII wieku. Uczestnik licznych szkoleń i konferencji międzynarodowych, redaktor naczelny wortalu internetowego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Obecnie w pracy naukowej zajmuje się postacią Jana Reisnera i jego twórczością malarską. (kpyzel@muzeum-wilanow.pl)

Aleksandra Skrzypietz, dr hab., Instytut Historii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski; główne zainteresowania badawcze: stosunki polsko-francuskie w XVII i XVIII w., dzieje rodu Sobieskich, znaczenie polityczne i legenda oplatająca jego członków, rola kobiet w przemianach społeczno-politycznych; autorka licznych publikacji, w tym książki *Francuskie zabiegi o koronę polską po śmierci Jana III Sobieskiego*, Katowice 2009. (jaskrzyp@interia.pl)

Mikołaj Tomaszewski, doktorant Wydziału Nauk Historycznych UMK w Toruniu. (mik.tomaszewski@wp.pl)

Dzmitry Yatsevich, od 2012 r. Dyrektor Narodowego Historycznego Archiwum Białorusi, pracownik wydziału prawnego Ministerstwa Informacji Republiki Białoruś (2002–2009), kancelarii Rady Ministrów Republiki Białoruś (2009–2012); członek m.in. Rady Heraldycznej przy Prezydencie Republiki Białoruś, polsko-białoruskiej komisji konsultacyjnej ds.

il. 58

il. 59